

Оксана ЧОРНОУС
(Київ, Україна)

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ ОСНОВНИХ ЯКОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

Вхід України до європейського освітнього і наукового простору супроводжується зростанням вимог до основних якостей необхідних для професійного самовизначення особистості, як гаранта конкурентоспроможності на ринку праці та покращення економічних досягнень. Такими якостями в першу чергу є креативність та творчий потенціал як цілісна якість людини, яка є соціальною за своєю сутністю і виникає в процесі соціалізації та проявляється у творчій активності людини.

Креативною особистістю називають особистість, яка має внутрішні передумови для творчої діяльності, особистісні утворення, специфіку інтелектуальної сфери, нейрофізіологічні задатки, що зумовлюють її творчу активність, тобто нестимульовану ззовні пошукову та перетворювальну діяльність. В умовах профільного навчання підготовленість до стабільної творчої праці старшокласників спирається на творчу активність свідомості, яка є спрямованою на пізнання та перетворення світу. Особистість реалізується у творчості. Кожній людині потрібні мужність, впевненість, віра в себе та своє покликання, щоб якнайповніше виявити себе у творчості. Творча особистість – це людина, яка має високий рівень знань і вміє його застосувати у нестандартних проблемних ситуаціях. Серед сучасних позицій науковців щодо природи творчості виділяють два підходи. Перший підхід розглядає творчість як діяльність спрямовану на створення нових суспільно значущих цінностей; основну увагу приділяють критеріям об'єктивної новизни й оригінальності продуктів творчої діяльності. Другий підхід пов'язує творчість із самореалізацією людини, з розвитком мотивації її творчої діяльності. Основною та центром творчості є сама особистість, суб'єкт, без якого неможлива творча діяльність. У загальній структурі творчої діяльності як системи можна виділити кілька основних підсистем: процес творчої діяльності; продукт творчої діяльності; особистість творця; середовище; умови, в яких проходить творчість. У процесі формування креативності старшокласників було встановлено, що великий вплив на творчість справляють здібності помічати та формулювати альтернативні ідеї та варіанти рішень проблеми, проявляти фантазію, вміння ставити запитання, уникати спрощених формулювань. Успішність самореалізації особистості у професійно орієнтованій навчальній діяльності залежить передусім від уміння досконало володіти прийомами продуктивних технологій, реалізації функціональних обов'язків, наявності комплексу знань, умінь, навичок, мотивації досягнення, саморегуляції, особистісної ініціативи, професійно орієнтованої комунікабельності. Значну роль у забезпеченні процесу формування цих якостей можуть відігравати мультимедійні технології навчання [1; 2; 3; 4].

Так застосування мультимедійної складової в процесі реалізації тренінгу з розвитку креативності мислення дозволяє візуалізувати основні етапи формування та виділити ключові складові цього процесу, що дозволяє його зробити більш усвідомленим, системним та плановим. Так, наприклад, на презентацію можна винести такі структурні компоненти, як: 1. Вступ до тренінгу розвитку креативності (Поняття креативності. Цілі, принципи та розклад роботи тренінгової групи. Сучасні концепції креативності. Розвиток креативності як загальна творча особливість. Розвиток креативності у загальній структурі обдарованості.). 2. Прояви креативності (швидкість, гнучкість мислення, оригінальність мислення, уявлення, почуття гумору. Структурні рівні креативного процесу: логічний, дискурсивний, інтуїтивний.). 3. Етапи креативного процесу (постановка проблеми, інкубація ідей, інсайт, верифікація, перевірка, впровадження). 4. Розвиток творчого потенціалу. 5. Види креативності (образна креативність: поняття і розвиток; вербальна креативність: поняття і розвиток.).

Мультимедійна візуалізація ефективно забезпечує реалізацію різноманітних методів, прийомів і технік тренінгу, які можуть бути використані як на заняттях з інваріантних навчальних предметів, так і на курсах за вибором і спецкурсах. До них відносяться: 1) групова дискусія – спільне обговорення та аналіз проблемної ситуації, запитання або завдання. Групова дискусія може бути структурованою (тобто керованою учителем за допомогою поставлених запитань або тем для обговорення) або неструктурованою (її процес залежить від учасників групового обговорення); 2) ігрові методи – (ділові ігри, рольові ігри, дидактичні, творчі, імітаційні, організаційно-діяльнісні); 3) розвиток соціальної перцепції – вербальні і невербальні методи. У числі специфічних методів, використовуваних у тренінгу, розглядаються: «акваріум» – майстерні; «алгоритм-лабіринт» – метод завдань; брифінг-групи – метод інцидентів; «папка з вхідними документами» – метод кейсів. Кейс – проблемна ситуація, що вимагає відповіді і знаходження розв'язку. Розв'язання кейса може відбуватися як індивідуально, так і в складі

групи. Основне завдання кейса – навчитися аналізувати інформацію, виявляти основні проблеми і знаходити шляхи розв'язання, формувати програму дій. Переваги, пов'язані із застосуванням мультимедійних технологій в процесі формування креативності старшокласників, дають змогу підвищити ефективність як діяльності педагога, так і самих старшокласників за рахунок їх технічних та дидактичних можливостей, зокрема процесу візуалізації в мультимедійних презентаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волинський В.П., Черноус О.В., Якушина Т.В., Красовський О.С. Дидактичні основи створення аудіовізуальних електронних засобів для середньої загальноосвітньої школи: монографія. – Київ: Пед. думка, 2013. – 320 с.
2. Заболотний В.Ф. Впровадження мультимедіа під час вивчення методики навчання фізики // Педагогічні науки: зб. наук. праць. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2006. – Вип. 43. – С. 392-399.
3. Черноус О., Трубачева С. Мультимедійна візуалізація у реалізації метапредметних технологій профільного навчання. Дидактика: теорія і практика: зб. наук. праць / за наук. ред. д-ра пед. наук Г.О.Васьківської. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017. – С. 64-70.
4. Черноус О. Мультимедійна візуалізація у реалізації метапредметних технологій профільного навчання // Дидактика: теорія і практика: зб. наук. праць / [за наук. ред. д-ра пед. наук Г.О.Васьківської]. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2017. – С. 64-70.